

Inhoud

1. de toonladder van do	4
2. de intervallen	9
3. de wondere wereld der drieklanken	11
4. diatonische harmonie	14
5. pentatonieken	18
6. de wonderbaarlijke geschiedenis van I, IV en V	22
7. wat kan je allemaal doen met drieklanken?	25
8. ken uw naaste	29
9. guidelines and backings	31
10. alles is relatief	34
11. maar alles is ook parallel	38
12. de frase	45
13. cadensen	48
14. eindelijk, de vierklanken...	51
15. vierstemmige diatonische harmonie	54
16. harmonisch mineur	57
17. toonladders, een stand van zaken	62

Inleiding

Om iets écht goed te kunnen, moet je het begrijpen. Dat geldt ook voor muziek. Je kan een instrument vastnemen en er instinctmatig op beginnen spelen. Als je talent hebt dan ga je er muziek uitkrijgen. Maar zeer snel zal je ook vast lopen, en alles wat je bijleert zal veel tijd in beslag nemen. Muziek is magie, maar muziek is ook iets dat je kan begrijpen. Een verhouding tussen klank en ritme, een verzameling afspraken.

Ik wou dat dit boek bestond toen ik begon. Van dat standpunt ben ik vertrokken. Hoe kan ik geleidelijk aan de magie tastbaar maken? Hoe kan ik stap voor stap deze verhoudingen verduidelijken?

Er zijn veel voordelen aan dit boek. Je zal de materie praktisch zeer snel kunnen gebruiken. Je gaat muziek beter begrijpen en er bijgevolg meer plezier aan beleven. Je zal sneller vooruitgaan.

Het is belangrijk om elk stukje goed te snappen omdat alles verder bouwt op het voorgaande. Als je dus iets niet goed begrijpt, dan zal dit verder in het boek problemen geven.

Je zal ook merken dat er eigenlijk geen geheimen zijn. Je moet geen godenkind zijn om een mooi nummer te kunnen schrijven of een goede solo te improviseren. Je moet enkel een aantal afspraken kennen, veel oefenen en een beetje talent hebben. Maar vooral veel oefenen.

Jo Mahieu

Opm: In veel landen gebruikt men letterbenamingen. (alle Engelstalige landen bijvoorbeeld, maar ook Nederland, Duitsland, enzovoort) We krijgen dan het volgende:

A	=	la
B	=	si
C	=	do
D	=	re
E	=	mi
F	=	fa
G	=	sol

Voor onze akkoorden gebruiken we de letterbenamingen. Voor de noten onze traditionele namen: do, re, enzovoort. Bijvoorbeeld: 'Het D akkoord bestaat uit de noten re fa# la'.

Een handig middel om je voortekening snel te vinden is de *kwintencirkel*. (de kruisen stijgen per kwint en de mollen dalen per kwint) In de buitenste cirkel vind je de voortekening van de majeure toonaarden, de middelste cirkel geeft de relatieve mineur toonaarden. (meer hierover later)

Let op volgende zaken:

- De noten stijgen per reine kwint.
- Je hebt nooit mollen en kruisen tegelijk.
- Links vind je de mollen, rechts de kruisen.
- Er komt telkens 1 mol of kruis bij.
- Alle twaalf noten komen er in voor. (= chromatische toonladder)

© Steve De Prince

Def.28 analyseer 'Californication' van de *Red Hot Chili Peppers*

Am F Am F
C G F Dm Am
F Am F

Def.29 analyseer 'Heaven Help' van *Lenny Kravitz*

Bm F#m C#m Bm Bm F#m C#m Bm
Bm F#m Bm F#m
Bm F#m E D Dsus2

Welke 2 toonladders kan je gebruiken om over dit stuk te improviseren?

12. De frase

Tot nu toe zijn we vooral bezig geweest met akkoorden en hoe deze opgebouwd worden en bij elkaar passen. Deze akkoorden vormen het raamwerk van een compositie. De muziek waar wij nu meestal naar luisteren noemt men met een moeilijk woord 'homofonisch harmonische muziek'. Men bedoelt hiermee muziek die is opgebouwd uit één melodie over een bepaalde harmonie (akkoorden). Niet alle muziek is echter zo. Bij Bach had je bijvoorbeeld vaak meerdere melodieën tegelijk. (polyfonie) We gaan nu het fenomeen (want dat is het) 'melodie' van naderbij bekijken.

De kleinste structurele eenheid binnen muziek is *de frase*. Een frase bezit een bepaalde volledigheid en je kan die goed combineren met andere frases. Het komt structureel overeen met wat we kunnen zingen in één adem. Het einde van een frase komt overeen met een komma. We kunnen gerust zeggen dat de melodie van een liedje of van een solo een opeenvolging van frases is.

Als je een melodie niet onderverdeelt in frases dan krijgen de hersenen te veel informatie. Je moet af en toe een rustpauze inlassen, vandaar de vergelijking met de komma tijdens het spreken.

Het belang van *ritme* in het construeren van frases mag niet onderschat worden. Heel vaak is het zelfs de determinerende factor om de eenheid van een frase vast te leggen. Uiteindelijk was ritme de eerste muziek, niet? De ritmische variaties zijn uiteraard eindeloos.

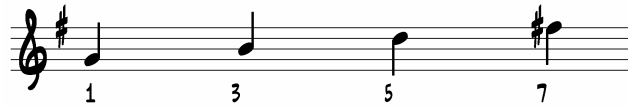
Een frase is echter niet alleen opgebouwd uit ritme maar bevat ook verschillende toonhoogtes of noten. Bij het bepalen van de keuze van deze noten kunnen we drie stappen onderscheiden:

1. *Het gebruik van akkoordnoten.* Wanneer een melodie enkel bestaat uit akkoordnoten dan is de harmonie het duidelijkst. Veel sterke en herkenbare melodieën bestaan enkel uit akkoordnoten. In onderstaand voorbeeldje herken je de klassieker 'Ik zag 2 beren broodjes smeren'. Elke noot van de melodie is een akkoordnoot.

Niet moeilijk dus dat het zo herkenbaar is en zo goed in het gehoor ligt.

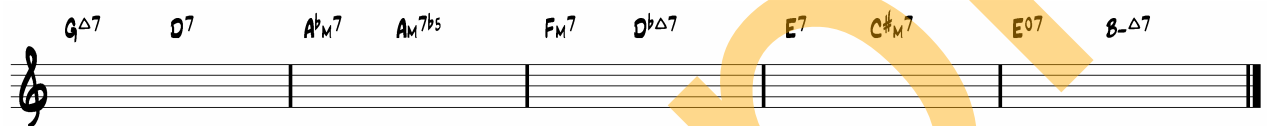
Stel je zoekt het akkoord $Gm7b5$. De voortekening van G is één kruis, bijgevolg is 1 3 5 7 in G = sol, si re en fa#.

Het $m7b5$ akkoord heeft als structuur 1 $b3$ $b5$ $b7$. Met andere woorden, we moeten de 3e, 5e en 7e noot een halve toon verlagen. Het resultaat is nu:

Oef.41 noteer volgende akkoorden

© Steve De Prince

17. Toonladders, een stand van zaken

We kennen nu naast onze pentatonieken drie toonladders:

1. majeur: 1 2 3 4 5 6 7
2. aeolisch, natuurlijk of antiek mineur: 1 2 $b3$ 4 5 $b6$ $b7$
3. harmonisch mineur: 1 2 $b3$ 4 5 $b6$ 7

Hoe gebruiken we deze toonladders? Hiervoor moeten we eerst kijken naar de voortekening. Dan zijn er twee mogelijkheden:

1. Het stuk staat in majeur:

- Je mag sowieso de majeur pentatoniek over alle akkoorden spelen;
- Over alle streng diatonische akkoorden mag je de grote tertstoonladder spelen.

2. Het stuk staat in mineur:

- Je mag sowieso de mineur pent over alles spelen;
- Over alle streng diatonische akkoorden mag je aeolisch spelen;
- Over alle akkoorden 'geleend' uit harmonisch mineur mag je de harmonische mineur spelen.

Laten we eens een voorbeeld bekijken. Dit is de intro en strofe van 'The Man Who Sold the World' van *David Bowie*. Het stuk staat in Dm.

The musical score is written in D minor (one flat) and 4/4 time. It consists of four staves. The first two staves show the melody with notes and rests. The third and fourth staves show the chord progression. The first staff has chords A and Dm. The second staff has chords F and Dm. The third staff has chords A, Dm, A, and F. The fourth staff has chords C, A, and Dm. The piece ends with a double bar line.